

Πρωτοπρεσβ. ΚΩΝ/ΝΟΥ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

Η ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

(Παρατηρήσεις και προτάσεις διά μίαν όρθολογικωτέραν
τέλεστιν αύτης).

ΑΝΑΤΥΠΟΝ ΕΚ ΤΗΣ «ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ»
ΤΟΜΟΣ 29, ΤΕΥΧΗ Α'-Β', 1997

ΔΡ. ΕΜΜ. ΣΤ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΤ. ΤΕΦΡΗ ΘΕΟΛΟΓΟΣ
ΔΡ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΟΣ

Η ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

(Παρατηρήσεις και προτάσεις διὰ μίαν δρθιολογικωτέραν τέλεσιν αὐτῆς).

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία εἰς κοσμικοὺς (ἢ ὅποια σήμερον τελεῖται καὶ εἰς κληρικούς), ὡς ἔχει διαμορφωθῇ εἰς τὸ ἔντυπον Μέγα Εὔχολόγιον, ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μερῶν. Ἐξ αὐτῶν τὸ α' τελεῖται ἐν τῷ οἰκῳ, τὸ β' ἐν τῷ ναῷ καὶ τὸ γ' ἐν τῷ τάφῳ.

Ἐν τῷ οἰκῳ τελεῖται τὸ γνωστὸν Τρισάγιον, ἢτοι σύντομος ἀκολουθία, ἐν ἥ, εὐλογήσαντος τοῦ ἵερέως, λέγεται τὸ τρισάγιον καὶ τὰ παρεπόμενα αὐτοῦ, ψάλλονται τὰ τροπάρια *Μετὰ πνευμάτων δικαίων κ.λ.π.*, εἴτα λέγεται ὑπὸ τοῦ ἵερέως ἡ δέησις ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου καὶ ἡ εὐχὴ *Ο Θεός τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός,* καὶ γίνεται ἀπόλυτις.

Ἐν τῷ ναῷ τελεῖται ἡ κυρίως ἀκολουθία, ἀρκούντως ἐκτενής, ἔχουσα ἐν διαγράμματι οὕτω:

1.-*Ἐνδλογητὸς ὁ Θεός...* (κατὰ τὴν ἐκκίνησιν τῆς πομπῆς ἐκ τοῦ οἴκου).

2.-*"Ἄγιος ὁ Θεός...* (καθ' ὅδὸν μέχρι τοῦ ναοῦ).

3.-*Ψαλμὸς 90ός.*

4.-*Α'* στάσις τοῦ Ἀμώμου (Ψαλμ. ριη' 1-72). Δέησις καὶ ἐκφώνησις: *"Οτι σὺ εἶ ή ἀνάστασις...*

5.-*Β'* στάσις τοῦ Ἀμώμου (Ψαλμ. ριη' 73-131). Δέησις καὶ ἐκφώνησις.

6.-*Γ'* στάσις τοῦ Ἀμώμου (Ψαλμ. ριη' 132-176). Νεκρώσιμα εὐλογητάρια. Δέησις καὶ ἐκφώνησις.

7.-*Κάθισμα Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν,* μετὰ τοῦ θεοτοκίου *Ο ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ...*

8.-*Ο 50ός Ψαλμός.*

9.-*Ο κανών, α' καὶ γ' φόδη.* Δέησις καὶ ἐκφώνησις.

10.-*Κάθισμα Ἀληθῶς ματαιότης τὰ σύμπαντα,* μετὰ τοῦ Θεοτοκίου *Παναγία Θεοτόκε, τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μον.*

- 11.-'Ωδαι δ', ε' καὶ στ'. Δέησις καὶ ἐκφώνησις.
- 12.-Κοντάκιον Μετὰ τῶν ἀγίων, μεθ' ἐνὸς οἴκου.
- 13.-'Ωδαι ζ', η' καὶ θ'. Δέησις καὶ ἐκφώνησις.
- 14.-Τὰ κατ' ἥχον ἴδιόμελα.
- 15.-Οἱ μακαρισμοί.
- 16.-Τὸ προκείμενον *Μακαρία* ἡ ὁδός.
- 17.-'Απόστολος (Α' Θεσσ. δ' 13-17) καὶ Εὐαγγέλιον (Ιωάν. ε' 24-30).
- 18.-Δέησις, ἡ εὐχὴ 'Ο Θεὸς τῶν πνευμάτων, καὶ ἐκφώνησις.
- 19.-'Ασπασμὸς τοῦ κεκοιμημένου, ψαλλομένων τῶν τροπαρίων *Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν* κ.λ.π.
- 20.-Τρισάγιον κ.λ.π. *Μετὰ πνευμάτων δικαίων*. Δέησις, εὐχὴ καὶ ἐκφώνησις.

21.-'Απόλυσις.

'Ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ ταύτῃ διακρίνομεν στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἀσματικῆς Παννυχίδος (τὸν 90ὸν Ψαλμόν, τὸν Ἀμώμον εἰς τρία ἀντίφωνα καὶ τὸν Ν' Ψαλμὸν) καὶ τοῦ Ὁρθρου (τὸν κανόνα καὶ ἀντὶ τῶν αἰνῶν τὰ κατ' ἥχον ἴδιόμελα). Οἱ Μακαρισμοὶ καὶ τὰ ἀναγνώσματα ἵσως ἀποτελοῦν λείψανον τῆς ἄλλοτε τελουμένης ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος Θ. Λειτουργίας.

'Ἐν τῷ τάφῳ τελεῖται πάλιν ἡ ἀκολουθία τοῦ Τρισαγίου καὶ γίνεται ἡ ταφή.

Τὶ ἔξ αὐτῶν τελεῖται σήμερον: 'Η ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐν τῷ τάφῳ ἀκολουθία χάρις εἰς τὴν συντομίαν αὐτῆς ἔχει διατηρηθῆ ἀκεραία καὶ ἀνέπαφος. 'Η ἐν τῷ ναῷ ὅμως ἀκολουθία ἔχει ὑποστῆ ἀνηλεῇ περικοπήν. Καὶ δὲν ἡτο μὲν δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ καὶ νὰ τελῆται εἰς τὸ ἀκέραιον λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως αὐτῆς, οὐχ ἡτον ὅμως αἱ γενόμεναι περικοπαὶ ἐστέρησαν αὐτὴν καὶ τινῶν ὠραίων καὶ ἀναγκαίων στοιχείων. 'Αλλ' ἀς ἰδωμεν πρῶτον τί δρίζει τὸ Τυπικὸν τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τὰ στοιχεῖα ἀριθμοῦνται κατὰ τὴν ἀνωτέρω παρατεθεῖσαν ἀρίθμησιν, διὰ νὰ εἶναι εὕκολος ἡ σύγκρισις.

2.-"Αγιος δ Θεός... (καθ' ὁδόν).

1.-Ἐνδογγήτὸς δ Θεός... (ἐν τῷ ναῷ).

4.-Α' στάσις τοῦ Ἀμώμου (στίχοι 6, ἥτοι 12, 20, 28, 36, 53, 63). Δέησις καὶ ἐκφώνησις.

5.-Β' στάσις τοῦ Ἀμώμου (στίχοι 6, ἥτοι 73, 83, 94, 104, 112, 126). Ἐκφώνησις, ἐὰν ὑπάρχῃ δεύτερος ἱερεύς.

6.-Γ' στάσις τοῦ Ἀμώμου (στίχοι 6, ἥτοι 132, 141, 149, 161, 175, 176). Ἐκφώνησις, ἐὰν ὑπάρχῃ τρίτος ἱερεύς.

Νεκρώσιμα εὐλογητάρια. Ἐκφώνησις μεθ' ἕκαστον αὐτῶν, ἐὰν ὑπάρχουν πλείονες τῶν τριῶν ἵερεῖς.

14.-Τὰ κατ' ἥχον ἰδιόμελα.

16.-Τὸ προκείμενον.

17.-Ο ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον.

18.-Δέησις, εὐχὴ καὶ ἐκφώνησις.

21.-Ἀπόλυτις.

19.-Ἄσπασμός. Δι' εὐχῶν.

Εἰς τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐνιαχοῦ προστίθενται, καίτοι δὲν προβλέπονται ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ, τὸ κοντάκιον *Μετὰ τῶν ἄγίων*, ψαλλόμενον μετὰ τὰ Εὐλογητάρια, καὶ οἱ Μακαρισμοί.

Ἐχουν ἐπέλθει ἐπίσης αἱ ἔξης τροποποιήσεις:

Τὸ ἐναρκτήριον *Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς λέγεται ἐν τῷ ναῷ καὶ ὅχι κατὰ τὴν ἐκκίνησιν τῆς πομπῆς ἐκ τοῦ οἴκου*. Οὐχ ἡττον δύως ἵερεῖς τινες εὐλογοῦν χαμηλοφώνως καὶ κατὰ τὴν ἐκκίνησιν.

Ἡ ψαλμῳδία τοῦ Ἀμώμου ἔχει περιορισθῆ, ὡς ἡδη ἐσ ημειώσαμεν, εἰς 6 στίχους δι' ἐκάστην στάσιν, ἢτοι εἰς 18 ἐν δλῳ.

Δέησις ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου γίνεται μόνον μετὰ τὴν Α' στάσιν τοῦ Ἀμώμου καὶ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτε λέγεται καὶ ἡ εὐχὴ Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων. Εἰς τὰ ἄλλα σημεῖα τῆς ἀκολουθίας ἡ δέησις περιορίζεται μόνον εἰς τὴν παρακέλευσιν *Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν* καὶ τὴν ἐκφώνησιν *"Οτι σὺ εἶ ή ἀνάστασις. Γίνονται δὲ αἱ ἐκφωνήσεις κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱερέων, ἀφοῦ δὲ ἐκφωνήσουν ἄπαντες, τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τῆς ἀκολουθίας ψάλλονται ἐν συνεχείᾳ.*

Τρία ἐκ τῶν κατ' ἥχον ἰδιομέλων (τὰ τοῦ β', δ', καὶ βαρέος ἥχου) ἔχουν ἀντικατασταθῆ δι' ἄλλων μὴ προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ Μ. Εὐχολογίου, προσετέθησαν δὲ ἐν τέλει: *Δόξα. Ο θάρατός σου, Κύριε. Καὶ νῦν. Αγνή Παρθένε, τοῦ Λόγου πύλη.*

Ο ἀσπασμός γίνεται μετὰ τὴν ἀπόλυτιν καὶ πρὸ τοῦ Δι' εὐχῶν.

Συγκρίνοντες ἡδη τὴν ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ ὁριζομένην πρὸς τὴν ἐν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ φενεκρώσιμον ἀκολουθίαν παρατηροῦμεν ὅτι παρελείφθησαν ὁ 90ὸς Ψαλμός, τὰ μετὰ τὰ Εὐλογητάρια καθίσματα, ὁ 50ός Ψαλμός, ὁ κανὼν μετὰ τῶν μεσφδίων καθισμάτων καὶ τοῦ κοντάκιον μετὰ τοῦ οἴκου, οἱ Μακαρισμοί καὶ ἡ ἐν τῷ τέλει τῆς ἀκολουθίας ἐπανάληψις τοῦ Τρισαγίου, συνεπτύχθη δὲ ἡ ψαλμῳδία τοῦ Ἀμώμου εἰς δλίγους στίχους. Ἐκ τούτων εὑρίσκομεν δεδικαιολογημένην διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀκολουθίας τὴν σύμπτυξιν τοῦ Ἀμώμου καὶ τὴν παράλειψιν τοῦ κανόνος καὶ τοῦ ἐν τέλει Τρισαγίου, ἀδικαιολόγητον

ὅμως τὴν παράλειψιν τοῦ 90οῦ Ψαλμοῦ, τῶν καθισμάτων καὶ τῶν Μακαρισμῶν.

Οὐ 90δς Ψαλμός, εἰς ἐκ τῶν ώραιοτέρων, ἀποτελεῖ ἀρχαῖον στοιχεῖον τῆς Παννυχίδος· εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ἀποτελεῖ καταλληλοτάτην εἰσαγωγήν, καθόσον τὸ περιεχόμενόν του ἐκφράζει ἄριστα τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην τῆς εὐσεβοῦς ψυχῆς εἰς τὴν σκέπην καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ παράλειψίς του ἐστέρησε τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ἐνὸς τῶν ώραιοτέρων καὶ ἀναγκαιοτέρων στοιχείων αὐτῆς.

Τὰ καθίσματα ἀποτελοῦν ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου. Ὡς γνωστόν, ἐν τῷ "Ορθρῷ μεθ' ἔκαστον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου γίνεται μικρὰ συναπτή καὶ ψάλλονται καθίσματα· μετὰ δὲ τὸν Ἄμωμον κατὰ μὲν τὰς Κυριακὰς ψάλλεται (ἢ συνηθέστερον ἀναγινώσκεται) ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἥχου, κατὰ δὲ τὰ Σάββατα ψάλλονται μαρτυρικὰ καὶ νεκρώσιμα καθίσματα. "Οθεν καὶ εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν δέον νὰ ἐπανεισαχθῇ μετὰ τὰ Εὐλογητάρια τὸ ἐκβληθὲν κάθισμα μετὰ τοῦ Θεοτοκίου. Θὰ ἦτο ὅμως δυνατὸν τὴν θέσιν αὐτοῦ νὰ καταλάβῃ τὸ κοντάκιον *Μετὰ τῶν ἀγίων*, ἐφ' ὅσον, παραλειπομένου τοῦ καγόνος, δὲν ψάλλεται τοῦτο εἰς τὴν κανονικήν του θέσιν, ἢ νὰ ψαλοῦν πρῶτον τὸ κάθισμα μετὰ τοῦ Θεοτοκίου καὶ εὐθὺς ἀμέσως τὸ κοντάκιον.

Οἱ Μακαρισμοὶ ἐπίσης περιέχουν ώραιότατα τροπάρια, τὰ ὅποια εἶναι λυπηρὸν ὅτι παραλείπονται τελείως. Διότι καὶ αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ Μακαρισμοὶ εἶναι κείμενον καταλληλότατον διὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτοὺς τροπάρια συγκινητικότατα καὶ διδακτικότατα. Θὰ ἦτο δυνατὸν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν νὰ περιορισθῇ εἰς ἔξ, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τοῦ *Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ* καὶ παραλειπομένων τῶν δύο τελευταίων τροπαρίων *'Εξέλθωμεν καὶ ἴδωμεν καὶ Ἀκούσωμεν τὶ κράζει ὁ παντοκράτωρ*.

Ως πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα τῆς ἀκολουθίας ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἔξῆς:

Ο περιορισμὸς τῶν στίχων τοῦ Ἄμωμου ἦτο ἀσφαλῶς ἀναγκαῖος καὶ ἀναπόφευκτος λόγῳ τοῦ μήκους αὐτοῦ· ἡ γενομένη ὅμως ἐπιλογὴ τῶν στίχων εἶναι μᾶλλον τυχαία καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ ψαλλόμενοι στίχοι εἶναι οἱ ώραιότεροι καὶ καταλληλότεροι διὰ τὴν περίστασιν. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνη νέα ἐπιλογὴ, ἡ ὅποια θὰ ἔδιδεν ἐπιτυχέστερον σύνολον στίχων. Τοιαύτην ἐπιλογὴν παραθέτομεν κατωτέρω. Παρατηροῦμεν ἐπίσης ὅτι εἰς μὲν τὴν Α' στάσιν παραλείπεται ἀστόχως ὁ α' στίχος *Μακάριοι οἱ ἀμωμοὶ ἐν ὁδῷ*, ἐκ τοῦ

όποίου προέρχεται τὸ προοίμιον Ἀμωμοι ἐν δδῷ. Ἀλληλούια, ἐνῷ ἀπὸ τὴν Β' στάσιν ἐλλείπει τελείως τὸ προοίμιον Καὶ ἔπλασάν με. Ἐλέησόν με, Κύριε. Τέλος φρονοῦμεν διτεῖς τὴν στάσιν ταύτην ἀντὶ τοῦ συνήθως λεγομένου προοιμίου Ἐλέησόν με, Κύριε, θὰ ἡτο καταληλότερον τὸ ἐν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ δριζόμενον Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου (ἢ τὴν δούλην σου) ὡς δέησις ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος.

Ἐκτὸς τῶν συνήθως ψαλλομένων Εὐλογηταρίων ὑπάρχουν ἐν χειρογράφοις καὶ ἄλλα (βλ. Ι. Φουντούλη, *Κείμενα Λειτουργικῆς*, ἀριθμ. 20, Ἀκολουθία τοῦ Μνημοσύνου, σελ. 56-57). Ἐξ αὐτῶν τινα εἶναι δυνατὸν νὰ ψάλλωνται, δταν εἰς τὴν ἀκολουθίαν συμμετέχουν πολλοὶ ἵερεῖς, ἐφ' ὅσον εἴθισται τὰ Εὐλογητάρια νὰ ψάλλωνται ὑπὸ τῶν ἰερέων. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὰ ἐν χρήσει λειτουργικὰ βιβλία παραλείπονται συνήθως δύο ὥραιότατα τροπάρια, τὰ Οἱ τὸν ἀμυνὸν τοῦ Θεοῦ κηρύξαντες καὶ Οἱ τὴν ὁδὸν τὴν στενὴν βαδίσαντες, τὰ ὅποια ἄνευ ἀποχρώντος λόγου ἐπεκράτησε νὰ ψάλλωνται μόνον εἰς κεκοιμημένους ἵερεῖς. Τὰ δύο ταῦτα Εὐλογητάρια καὶ τὰ ἐκ τῶν χειρογράφων προστεθέντα παραθέτομεν κατωτέρω, διὰ νὰ ψάλλωνται, δταν παρίσταται ανάγκη.

Τὰ κατ' ἥχον ἴδιομελα δέον νὰ ἀποκατασταθοῦν καὶ νὰ ψάλλωνται ως ἔχουν ἐν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ. Διότι ἔκαστον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ πρῶτον ὄμάδος ὄμοήχων τροπαρίων, τὰ ὅποια μάλιστα συνδέονται μεταξύ των δι' ἀκροστιχίδος ως ἔξης:

- Ηχος α'. ΠΕΝΤΕ**
- Ηχος β'. ΟΔΥΡΜΟΣ**
- Ηχος γ'. ΠΑΡΑΚΑΛΩ**
- Ηχος δ'. ΠΕΝΘΩ**
- Ηχος πλ. α'. ΟΙΚΤΟΣ**
- Ηχος πλ. β'. ΑΛΓΟΣ**
- Ηχος βαρύς. ΚΛΑΥΘΜΟΣ**
- Ηχος πλ. δ'. ΘΡΗΝΩ**

Δρ. ΕΜΜ. ΣΤ. ΓΑΝΝΟ
Π. ΤΕΩΣΑ ΘΕΟ
Υ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΑ

Πλήρεις αἱ σειραι αὐταὶ σώζονται ἐν τῷ ὑπὸ ἀριθμ. 373 κώδικι τῆς Μονῆς τοῦ ἀγίου Σάββα, ἐκ τοῦ δοπίου δ Dmitrievski ἐδημοσίευσε μόνον τὰς ἀρχὰς (Εὐχολόγια, σ. 536 κ.ε.). Εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν εἰς κοσμικοὺς ἔχει περιληφθῆ μόνον ἐν (τὸ πρῶτον) ἐξ ἔκαστης σειρᾶς, ἐνῷ εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν εἰς ἵερεῖς περιλαμβάνονται καὶ ἄλλα τινά. Τὰ ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ δριζόμενα εἰς τοὺς ἥχους β' (Ὦς ἀνθος μαραίνεται), δ' (Ὀντως φοβερώτατον) καὶ βαρὺν (Ἄναπανσον, Σωτῆρ ἡμῶν ζωοδότα) δὲν ἀνήκουν εἰς τὰς σειρᾶς ταύ-

τας. Ἀντ' αὐτῶν δέον νὰ λέγωνται τὰ ἐν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ ὑπάρχοντα, ἢτοι: Εἰς τὸν β' ἥχον Οἴμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχή· εἰς τὸν δ': Ποῦ ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια· καὶ εἰς τὸν βαρύν: Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὅμοιόσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ ὁρίζομένων δὲν ἀνήκει εἰς τὴν σειρὰν ταύτην τὸ τοῦ πλ. α' ἥχου Ἐμρήσθη· τοῦ προφήτου, ἀντὶ τοῦ δοπίου τὸ χφ. ἔχει τὸ Οὲκ ἔστιν ἐν τῷ βίῳ τερπνόν, ἢτοι τὸ α' τῆς ὑπὸ ἀκροστιχίδα ΟΙΚΤΟΣ μνημονευθείσης ἀνωτέρω ὅμαδος. Ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πλ. β' ἥχου Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις δρθότερον εἶναι νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ Ἀλγος τῷ Ἀδάμ ἐχρημάτισεν, τὸ δοπίον εἶναι τὸ πρῶτον τῆς ὑπὸ ἀκροστιχίδα ΑΛΓΟΣ ὅμαδος, ἐνῷ τὸ Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις ἀνήκει εἰς ἄλλην ὅμαδα, ἔχουσαν ἐσωτερικὴν ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον, ἡ ὁποία ἐπίσης περιλαμβάνεται ἐν τῷ χειρογράφῳ. Δύο ἄλλα τροπάρια τῆς σειρᾶς ταύτης (Ἐτίμησας εἰκόνι σου καὶ Ἰρα μοι τὸ ἀξίωμα) ἔχουν περιληφθῆ εἰς τὰ ἀπόστιχα τοῦ Ἐσπερινοῦ τοῦ πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς Ψυχοσαββάτου.

Τὸ προκείμενον *Μακαρία* ἡ ὁδὸς συνήθως ἀπαγγέλλεται, ὑπὸ πολλῶν ὅμως ψάλλεται εἰς ἥχον γ', ως ὁρίζει τὸ Εὐχολόγιον, ὅπερ καὶ δρθότερον καὶ ἐπισημότερον. Ὁρθὸν δὲ εἶναι τὸ προκείμενον νὰ ψάλλεται τρίς, παρεμβαλλομένων τῶν στίχων Ἡ ψυχὴ αἰτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται καὶ Πρὸς σέ, Κύριε, ἥρα τὴν ψυχήν μου ἐκ τοῦ κδ' Ψαλμοῦ. Ὁ συνήθως λεγόμενος στίχος Πρὸς σέ, Κύριε, κεκράξομαι, ὁ Θεός μου, ἀνήκει εἰς ἄλλον Ψαλμὸν (τὸν κζ'). Κατὰ παρόμοιον τρόπον δέον νὰ διαμορφωθῇ καὶ τὸ Ἀλληλουϊάριον.

Ἄταξία, νομίζομεν, ἐπικρατεῖ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν δεήσεων. Ἡ ἐν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ ἀκολουθία περιλαμβάνει τρεῖς δεήσεις εἰς τὸν Ἀμωμὸν, ἄλλας τρεῖς εἰς τὸν κανόνα καὶ ἄλλας τρεῖς εἰς τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας (μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον, μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ ἐν τῷ τάφῳ), ἢτοι ἐν ὅλῳ τρεῖς τριάδας. Θά ἡτο δυνατὸν νὰ περιορισθοῦν αἱ δεήσεις εἰς τρεῖς (μή συναριθμουμένης τῆς ἐν τῷ τάφῳ), αἱ δοπίαι νὰ λέγωνται ἀπαραιτήτως, ἔστω καὶ ἀν οἱ ἱερεῖς εἶναι δύο ἡ καὶ εἰς. Ὁπως εἰς τὰς ἄλλας ἀκολουθίας (Ἐσπερινόν, Ὁρθρον, Θ. Λειτουργίαν) αἱ δεήσεις λέγονται δλαι, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἱερέων, οὕτω πρέπει νὰ γίνεται καὶ εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Αἱ τρεῖς δεήσεις θὰ ἡτο δυνατὸν νὰ λέγωνται ἡ μὲν πρώτη μετὰ τὸν Ἀμωμὸν καὶ τὰ Εὐλογητάρια, ἡ δευτέρα μετὰ τὰ κατ' ἥχον ἰδιόμελα καὶ ἡ τρίτη μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον. Εὰν δὲ οἱ ἱερεῖς εἶναι πλείονες τῶν τριῶν, μετὰ τὴν τελευταίαν δέησιν καὶ τὴν εὐχὴν νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὴν κατακλεῖδα αὐτῆς "Οτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, εἴτε κατὰ σειρὰν εἴτε ἄπαντες ὅμοι ἐν χορῷ, ως γίνεται πολλάκις.

Ἐξ ἐπόψεως εὐχῶν ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία παρουσιάζεται πτωχοτάτη. Μία καὶ μόνη εὐχή, ἡ συνήθης καὶ γνωστοτάτη Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, ἔχει περιληφθῆ ἐν αὐτῇ, ἐπαναλαμβανομένη ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τῷ τάφῳ. Ἀλλαι τινὲς εὐχαὶ περιέχονται εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν εἰς ἵερεῖς, χωρὶς νὰ ἀναφέρωνται ὅλαι ἀποκλειστικῶς εἰς ἵερεῖς. Ὑπάρχουν δύμως καὶ ἄλλαι εὐχαί, αἱ δοποῖαι θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ πλουτίσουν τὴν ἀκολουθίαν. Ἀπάνθισμα νεκρωσίμων εὐχῶν ἐδημοσίευσεν δὲ καθηγητὴς κ. Ἰ. Φουντούλης (Ἀκολουθία τοῦ μημοσύνου, σελ. 70 κ.έ.). Ἐξ αὐτῶν τινὲς θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὴν ἀκολουθίαν μία μεθ' ἐκάστην δέησιν πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῆς εὐχῆς Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων, ἡ ὁποία νὰ λέγεται μόνον μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον.

Τὰ διὰ τὸν ἀσπασμὸν προβλεπόμενα προσόμοια *Λεῦτε τελευταῖον ἀσπασμὸν* ἐν μὲν τῷ Μ. Εὐχολογίῳ εἶναι δώδεκα, μὴ συμπεριλαμβανομένου εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τοῦ δοξαστικοῦ Ὁρῶντές με ἀφωνον καὶ τοῦ Θεοτοκίου *Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε*, ἐν δὲ τοῖς Μικροῖς Εὐχολογίοις περιλαμβάνονται μόνον τρία προσόμοια, τὸ δοξαστικὸν καὶ τὸ θεοτοκίον. Ταῦτα βεβαίως εἶναι συνήθως ὑπεραρκετά· ἐνίοτε δύμως ὁ μέγας ὀριθμὸς τῶν παρόντων ἀπαιτεῖ τὴν ψαλμῳδίαν περισσοτέρων τροπαρίων. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι νὰ ὑπάρχουν εἰς τὰ Εὐχολόγια περισσότερα, διὰ νὰ ψάλλωνται, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη. Ἐπιλογὴν ἐξ αὐτῶν παραθέτομεν κατωτέρω.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις δίδομεν τὸ διάγραμμα, τὸ δοποῖον κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν δέον νὰ ἔχῃ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία, μετ' αὐτὸν δὲ παραθέτομεν τὰ μὴ ὑπάρχοντα εἰς τὰ Μικρὰ Εὐχολόγια στοιχεῖα.

A'. Ἐν τῷ οἴκῳ.

Τὸ νεκρώσιμον Τρισάγιον ὡς συνήθως. Ἀντὶ τῆς εὐχῆς Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων δυνατὸν νὰ λεχθῇ ἡ εὐχὴ *Κύριε Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμιθία* (βλ. κατωτέρω).

Καθ' ὅδὸν τὸ Ἀγιος ὁ Θεός.

B'. Ἐν τῷ ναῷ.

1.-*Εὐλογητὸς ὁ Θεός.*

2.-*Ο 90ὸς Ψαλμὸς χῦμα.*

3.-*Ο Ἄμωμος κατ' ἐπιλογὴν (βλ. κατωτέρω) εἰς τρεῖς στάσεις*

ψαλλομένας ἐν συνεχείᾳ καὶ μετ' αὐτὸν τὰ Εὐλογητάρια (βλ. κατωτέρω).

4.-Δέησις καὶ ἡ εὐχὴ Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν (βλ. κατωτέρω).

5.-Καθίσματα· Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν. Δόξα, καὶ νῦν. Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας τῷ κόσμῳ.

6.-Κοντάκιον Μετὰ τῶν ἀγίων.

7.-Τὰ κατ' ἥχον ἴδιομελα (βλ. κατωτέρω).

8. Δέησις καὶ ἡ εὐχὴ Ὁ ν καὶ προὼν καὶ διαμέρων (βλ. κατωτέρω).

9.-Οἱ Μακαρισμοὶ (βλ. κατωτέρω).

10.-Τὸ προκείμενον Μακαρία ἡ ὁδὸς μετὰ τῶν στίχων.

11.-Ο Ἀπόστολος.

12.-Τὸ Ἀλληλουϊάριον.

13.-Τὸ Εὐαγγέλιον.

14.-Δέησις καὶ ἡ εὐχὴ Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός.

15.-Ἀπόλυσις.

16.-Ἄσπασμὸς (βλ. κατωτέρω ἐπιλογὴν τροπαρίων).

17.-Δι εὐχῶν.

Γ'. Ἐν τῷ τάφῳ.

Τὸ τρισάγιον, ώς συνήθως. Ἀντὶ τῆς συνήθους εὐχῆς εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ ἡ εὐχὴ Λέσποτα ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων (βλ. κατωτέρω).

Ἐπιλογὴ στίχων τοῦ Ἀμώμου (Ψαλμ. ριη').

Στάσις Α'. Ἡχος πλ. β'.

Ἀμωμοι ἐν ὁδῷ. Ἀλληλούια. Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου. Ἀλληλούια. (1).

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε· δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Ἀλληλούια. (12).

Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. Ἀλληλούια. (20).

Κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς τὰ μαρτύριά σου καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν. Ἀλληλούια. (36).

Μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σοι καὶ τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου. Ἀλληλούια. (63).

Ἄγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου. Ἀλληλούια. (72).

Δόξα, καὶ νῦν. Ἀλληλούια.

Στάσις Β'. Ἡχος πλ. α'.

Καὶ ἔπλασάν με. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου. Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου. (73).

Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου (93).

Σός εἰμι ἐγώ, σῶσόν με· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου. (94).

Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου. (105).

Ἐκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα δι’ ἀντάμειψιν. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου. (112).

Τὸ στόμα μου ἥνοιξα καὶ εἴλκυσα πνεῦμα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐπεπόθουν. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου (131).

Δόξα, καὶ νῦν. Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου.

Στάσις Γ'. Ἡχος πλ. δ'.

Καὶ ἐλέησόν με. Ἀλληλούια. Ἐπίβλεψον ἐπ’ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με κατὰ τὸ κρῖμα τῶν ἀγαπώντων τὸ δνομά σου. Ἀλληλούια. (132).

Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία. Ἀλληλούια. (133).

Ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ νόμος σου ἀλήθεια. Ἀλληλούια. (142).

Τῆς φωνῆς μου ἄκουσον, Κύριε, κατὰ τὸ ἔλεός σου· κατὰ τὸ κρῖμά σου ζῆσόν με. Ἀλληλούια. (149).

Ἐφύλαξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου καὶ ἡγάπησεν αὐτὰ σφόδρα. Ἀλληλούια. (167).

Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε, καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. Ἐπλανήθην ώς πρόβατον ἀπολωλός· ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην. (175-176).

Τὰ Εὐλογητάρια. Ἡχος πλ. α'.

Τῶν ἀγίων ὁ χορός...

Οἱ τὸν ἀμνὸν * τοῦ Θεοῦ κηρύξαντες * καὶ σφαγιασθέντες ὥσπερ

ἄρνες * καὶ πρὸς ζωὴν * τὴν ἀγήρω, ἄγιοι, * καὶ ἀῖδιον μετατεθέντες, * τοῦτον ἐκτενῶς, * μάρτυρες, αἰτήσασθε, * διφλημάτων λύσιν ἡμῖν δωρήσασθαι.

Οἱ τὴν ὄδὸν * τὴν στενὴν βαδίσαντες, * τεθλιμμένην πάντες οἱ ἐν βίῳ, * οἱ τὸν σταυρὸν * ως ζυγὸν ἀράμενοι * καὶ ἐμοὶ ἀκολουθήσαντες ἐν πίστει*, δεῦτε ἀπολαύετε * ἢ ήτοίμασα ὑμῖν * βραβεῖα καὶ στέφη τὰ οὐράνια.

*Ο πάλαι μὲν * ἐκ μὴ ὄντων πλάσας με...

Εἰκὼν εἰμὶ * τῆς ἀρρήτου δόξης σου...

*Ο ἀπὸ γῆς * κατ' ἀρχὰς τὸν ἄνθρωπον * τῇ χειρὶ σου πλάσας, ἐλεῆμον, * ὃν ἐξ ἡμῶν * προσελάβου δοῦλόν σου ἐν πίστει * πᾶσιν ἐκλεκτοῖς, * Λόγε συναρίθμησον, * παρορῶν αὐτοῦ, Σῶτερ, τὰ ἐγκλήματα.

Τὸν ἐξ ἡμῶν * μεταστάντα δοῦλόν σου * ἐν τῇ τρυφῇ τῆς ἀτελευτήτου σου βασιλείας * τῶν οὐρανῶν * κατατάξας, Κύριε, * ἐν φωτὶ ἀνεσπέρφ σου σκηνῶσαι, * ἐν νεφέλαις ἀέρων ὑπαντήσαι σοι * καταξίωσον, μόνε ὑπεράγαθε.

Δόξα. Τὸ τριλαμπὲς * τῆς μιᾶς Θεότητος.

Καὶ νῦν. Χαῖρε, σεμνή, * ἡ Θεὸν σαρκὶ τεκοῦσα.

Τὰ κατ' ἥχον ιδιόμελα.

*Ηχος α'. Ποία τοῦ βίου τρυφή...

*Ηχος β'. Οἶμοι! Οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχή...

*Ηχος γ'. Πάντα ματαιότης τὰ ἄνθρωπινα...

*Ηχος δ'. Ποῦ ἐστιν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια,

*Ηχος πλ. α'.

Οὐκ ἐστι τῶν ἐν βίῳ τερπνῶν οὐδέν,* ὃ οὐ παρελεύσεται· * οὐ πλοῦτος, οὐ τυραννίς,* οὐ νεότητος ἄνθος· * ὁ γάρ θάνατος πάντα ἐπίσης λυμαίνεται· * διαδέχεται δὲ τὰ μὴ σαλευόμενα· * σπείρεται γάρ ἐν φθορῷ, * ἐν ἀφθαρσίᾳ ἐγείρεται· * σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, * ἐν δόξῃ ἀνίσταται. * Διό, Χριστέ, * ὃν προσελάβου δοῦλόν σου * μετὰ δικαίων ἀνάπαυσον * ως φιλάνθρωπος.

*Ηχος πλ. β'.

*Ἀλγος τῷ Ἀδάμ ἐχρημάτισεν * ἡ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις πάλαι ἐν Ἐδέμ, * δτε δῆφις ἴὸν ἐξηρεύξατο· * δι' αὐτοῦ γάρ εἰσῆλθεν ὁ θάνατος, * παγγενῆ κατεσθίων τὸν ἄνθρωπον· * ἀλλ' ἐλθών ὁ Δεσπότης * καθεῖλε τὸν δράκοντα * καὶ ἀνάστασιν ἡμῖν ἐδωρήσατο· * πρὸς

αὐτὸν οὖν βοήσωμεν * Φεῖσαι, Σωτήρ, * καὶ ὅν προσελάβου * μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν σου ἀνάπαυσον.

* Ήχος βαρύς. Κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν...

* Ήχος πλ. δ'. Θρηνῷ καὶ ὀδύρομαι...

Δόξα. Ό θάνατός σου, Κύριε...

Καὶ νῦν. Ἀγνή Παρθένε...

Δρ. ΕΜΜ. ΣΤ. ΓΙΛΛΙΑ
Πτ. ΤΕΦΛΑ ΡΕΟ
Δρ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟ

Οἱ Μακαρισμοί. Ἡχος πλ. β'.

*Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι... Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι...

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες...

Μακάριοι οἱ πραεῖς...

Μακάριοι οἱ πεινῶντες...

Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες...

Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ...

Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί... Ληστὴν τοῦ Παραδείσου, Χριστὲ πολίτην...

Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι... Ζωῆς ὁ κυριεύων καὶ τοῦ θανάτου...

Μακάριοι ἐστέ, ὅταν ὀνειδίσωσιν... Ὁ τῶν ψυχῶν δεσπόζων...

Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε... Χριστός σε ἀναπαύσοι...

Δόξα Πατρί... Ἀνάρχω καὶ γεννήσει τε καὶ προόδῳ...

Καὶ νῦν... Πᾶς ἐκ μαζῶν σου γάλα βρύεις, Παρθένε...

Τὸ Προκείμενον. Ἡχος γ'.

Μακαρία ἡ ὁδός, * ἡ πορεύη σήμερον, * ὅτι ἡτοιμάσθη σοι * τόπος ἀναπαύσεως.

Στίχ. α'. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κληρονομήσει γῆν. (Ψαλμ. κδ' 13).

Στίχ. β'. Πρὸς σέ, Κύριε, ἥρα τὴν ψυχήν μου· ὁ Θεός μου, ἐπὶ σοὶ πέποιθα. (Ψαλμ. κδ' I).

Ἀλληλούια, Ἡχος πλ. β'.

Στίχ. α' Μακάριος ὅν ἔξελέξω καὶ προσελάβου, Κύριε· κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. (Ψαλμ. ἔδ' 5).

Στίχ. β'. Καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. (Ψαλμ. ρλδ' 13).

Τὰ τροπάρια τοῦ ἀσπασμοῦ.

“Ηχος β’. (“Οτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν).

Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν...

Ποῖος χωρισμός, ὃ ἀδελφοί...

“Ἄρτι ἡ τοῦ βίου πονηρὰ * λύεται πανήγυρις πᾶσα * τῆς ματαιότητος * πνεῦμα γάρ ἔξέλιπεν * ἀπὸ σκηνώματος * ὁ πηλὸς μεμελάνωται, * τὸ σκεῦος ἐρράγη, * ἄφωνον, ἀναίσθητον, * νεκρόν, ἀκίνητον * ὅν περ παραπέμποντες τάφῳ, * Κύριον εὐξώμεθα δοῦναι * εἰς αἰῶνας τούτῳ τὴν ἀνάπαυσιν.

Βλέποντες προκείμενον νεκρὸν * λόγον ἀναλάβωμεν πάντες * τῆς τελευταίας ῥοπῆς. * οὗτος γάρ παράγεται * ὥσπερ καπνὸς ἀπὸ γῆς, * ὡσεὶ ἄνθος ἔξήνθησεν, * ὡς χόρτος ἐτμήθη, * ῥάκει σπαραγανούμενος, * γῇ καλυπτόμενος. * ὅν περ ἀφανῆ λελοιπότες, * τῷ Χριστῷ εὐξώμεθα δοῦναι * εἰς αἰῶνας τούτῳ τὴν ἀνάπαυσιν.

Δεῦτε οἱ ἀπόγονοι Ἀδάμ * ἵδωμεν εἰς γῆν βεβλημένον * τὸν κατ’ εἰκόνα ἡμῶν, * δῆν τὴν εὐπρέπειαν * ἀποβαλόμενον, * λελυμένον ἐν μνήματι, * σαπρίᾳ σκωλήκων, * σκότει δαπανώμενον, * γῇ καλυπτόμενον * ὅν περ ἀφανῆ λελοιπότες, * τῷ Χριστῷ εὐξώμεθα δοῦναι * εἰς αἰῶνας τούτῳ τὴν ἀνάπαυσιν.

Σῶζε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ...

Δόξα. “Ηχος πλ. β’. ‘Ορῶντες με ἄφωνον...

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Πρεσβείαις τῆς τεκούσης σε...

Αἱ εὐχαί.

Ἐν τῷ οἴκῳ.

Κύριε Κύριε, ἡ τῶν θλιβομένων παραμυθία καὶ τῶν πενθούντων παράκλησις καὶ πάντων τῶν ἐν δλιγοψυχίᾳ ἀντίληψις ὑπάρχων, τοὺς τῷ πένθει τοῦ κοιμηθέντος συνεχομένους τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ παραμύθησαι· πᾶν ἄλγος λύπης ἐγκείμενον εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν θεράπευσον καὶ τὸν δούλον σου (δεῖνα), ἐπ’ ἐλπίδι ἀναστάσεως κεκοιμημένον, ἐν κόλποις Ἀβραὰμ ἀνάπαυσον. Σὺ γάρ εἰ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ σοῦ δούλου καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ‘Αμήν.

Μετὰ τὸν Ἀμωμὸν καὶ τὰ Εὐλογητάρια.

‘Ο Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ σώζειν, ὁ δημιουργὸς καὶ σωτὴρ καὶ

κριτής ζώντων καὶ νεκρῶν, ὁ κατάγων εἰς Ἀδου πύλας καὶ ἀνάγων, ὁ ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παράγων, ὁ ἐκ γῆς πλάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς γῆν δι' ἀμαρτίαν ἀποστρέψας, διὰ δὲ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν ἀνακαλούμενος εἰς ζωὴν, ἀνάπαυστον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου (δεῖνος), Δέσποτα, ἐν ἐλέει διαπαντός, ἐν χώρᾳ φωτός, ἐν τόπῳ ἀναπαύσεως, ἐν κόλποις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ μετὰ πάντων τῶν ἀγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος σοι εὐαρεστησάντων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, φὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μετὰ τὰ κατ' ἥχον ἴδιομελα.

Ο ὕν καὶ προὸν καὶ διαμένων εἰς τοὺς αἰῶνας, Κύριε, ὁ ὑπὸ πάσης κτίσεως νοητῆς δοξαζόμενος, ὁ εὔδοκήσας παρὰ τῆς ἄνθρωπίνης εὐτελείας εὐχάς καὶ θυμιάματα προσφέρεσθαι σοῦ τῷ παναγίῳ δόνόματι· μνήσθητι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῦ ἀναπαυσαμένου ἀδελφοῦ ἡμῶν (δεῖνος) καὶ λύτρωσαι αὐτὸν τῆς δυσώδους ἀμαρτίας εὐνωδίᾳ τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καταξίωσον. Σὸν γάρ ἔστι τὸ κράτος καὶ σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον.

Ο Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς.....

Ἐν τῷ τάφῳ.

Δέσποτα, ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, διδοὺς καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας καὶ τῇ ἀπορρήτῳ σου σοφίᾳ ἐνώσας ψυχὴν σώματι καὶ πάλιν ἀναλύων, τὸν μὲν χοῦν τῷ χοῖ, τὸ δὲ πνεῦμα πρὸς ἑαυτόν, καθὼς ἔδωκας, ὀφελκόμενος· αὐτός, Δέσποτα Χριστέ, πρόσδεξαι τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου (δεῖνος) καὶ κατάταξον αὐτὸν μετὰ τῶν ἀγίων σου ἀναπαύεσθαι εἰς τόπον φωτεινόν, εἰς χώραν εὐσεβῶν, εἰς τόπον ἀναψύξεως, ἐκεῖ δῆθεν ἀπέδρα δδύνη, λύπη καὶ στεναγμός· δτὶ οὐκ ἔστι τοῖς δούλοις σου θάνατος, ως ἀληθῶς, ἀλλὰ ψυχῆς μετάστασις. καὶ εἴ τι λόγω ἢ ἔργω ἢ ἐνθυμήσει ἡμαρτε, πάριδε ως ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεός· τῶν πενθούντων ἀντιλήπτωρ καὶ παραμυθία γενοῦ· κατάλαμψον τὴν ἀχλὺν τῆς ἀθυμίας αὐτῶν τῷ νοερῷ σου φωτί, ἡμᾶς δὲ τοὺς συνελθόντας εἰς τὴν τοῦ λειψάνου τιμὴν